

notícies

DEL GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS

VALÈNCIA - SETEMBRE 1995 - N° 2

Vint-i-cinc anys tocant les campanes del Patriarca

En la darrera festa de la Huitava del Corpus del Real Col·lege del Corpus Christi celebrarem, en silenci, els vint-i-cinc anys de tocada ininterrompida de les seues antigues campanes. Encara que, millor que en silenci, cal dir que vàrem celebrar aquesta efemèrides, aquestes noces d'argent, a la nostra manera, és a dir fent sonar els bronzes del Col·lege fundat pel Patriarca, Sant Joan de Ribera.

Aquesta construcció d'una música, que sona per damunt i més enllà dels límits del Col·lege, és el producte d'una evolució, tant dels conceptes com de les persones, per a arribar a ser l'actual Gremi de Campaners Valencians.

En 1971, després d'uns anys de silenci de les campanes, va coordinar els tocs qui era en aquell moment el campaner de Sant Valer de Russafa, Enrique Martín Diego, però des de l'any següent els qui foren anomenats com "els Campaners del Patriarca", vullgueren caminar sols, buscant unes noves formes d'organitzar-se i de relacionar-se amb les campanes.

Partiem d'un concepte nou: no volíem ser asalariats, "obriers que tiren d'una corda", ni funcionaris encarregats de la música. Tampoc podíem ser campaners al vell estil. Vullguérem, poc a poc i any rera any, crear un grup de voluntaris qui tocaren les campanes com els antics, "per afició", i amb un desig, en aquell moment innovador, de considerar les campanes, les

instal·lacions i els tocs com a Patrimoni Cultural.

Per allò i des dels primers anys, hi va participar en els tocs gent de molt diversa procedència i d'oficis molt variats, tot i que amb certa tendència a una formació acadèmica. L'afició compartida cap a unes tècniques, uns tocs i fins i tot una investigació, que fou l'orige de les primeres tesis doctorals sobre el tema, ens van convèncer encara més que anàvem per un bon camí.

Mentre que en el "Col·lege", com anomenem familiarment a la Institució, erem compresos i recolzats, per fora les coses eren ben diferents, ja que eren els anys de la ferotge mecanització, que va destruir tantíssim patrimoni cultural dels valencians. Molts ens deien que erem uns "atrasats", perquè en el seu poble - o ciutat - acabaven de motoritzar les campanes, la qual cosa semblava meravellosa.

Nosaltres pensàvem, i seguim pensant, que la modernitat - si és que existeix aquesta cosa - consistia en llevar els motors i tornar a tocar, de manera manual, les campanes, com aquell qui torna, després d'un llarg exili, a casa dels pares.

Per supost, aquesta "modernitat", aquesta participació, no s'oposen al progrés, ni als mateixos motors, però els mecanismes han de respectar, com hem dit tantes vegades, la instal·lació original; han

de reproduir els tocs tradicionals i no han d'impedir per a res els manuals.

La utilització d'unes campanes tan antigues com aquestes (quatre de principis del segle XVII amb epigrafia gòtica, dues més del mateix segle amb caràcters humanistes, una campana de finals del XIX i un altra de principis del XX) ens obliga a interpretar tècniques i tocs de l'època. La seua sonoritat és, al menys, estranya i fins i tot "desafinada" per a la nostra sensibilitat musical, però és emocionant de recordar que al menys quatre de les campanes actuals ja sonaven, amb la mateixa veu, en temps del Sant Fundador del Col·lege.

La conservació ha segut constant al llarg d'aquests vint-i-cinc anys, i fins i tot caldrà tornar a intervindre per restaurar alguna truja, com ara la de la campana mitjana, anomenada "el Beato".

Caldrà també seguir investigant en els arxius del Col·lege, per confirmar els punts d'unió, volguts pel Patriarca, entre els rituals d'aquesta Santa Casa i els de l'Església Catedral.

La Torre del Patriarca ha segut un lloc privilegiat per a la realització de gravacions i filmacions dels seus tocs: l'únic disc existent, fins a l'actualitat, de campanes valencianes, és "Campanes de la Vuitava", i es va fer ací, en 1987 (© Fonoteca de Materials - Tallers de Música Popular - Vol. XX - Generalitat Valenciana). També el primer film curt o "clip", distribuït per tot el mon, i que conta en imatges de gran bellesa i impacte, els diferents tocs, fou realitzat en aquest campanar, per un equip de cineastes francesos, en 1987 amb el nom de "Sonneurs" (© GREM - Paris).

Possiblement els "Campaners del patriarca", i la seua conseqüència natural, el Gremi de Campaners Valencians, format ara mateix per 220 agremiats, no hagueren passat de ser una experiència efímera, de ser una activitat extraordinària i sense conseqüència, sense l'ajuda constant, en tots aquests anys, de Don Vicente Vilar, qui ha faltat enguany. Ell ens va ajudar no sols

a "normalitzar" la nostra activitat, sinó a ampliar els nostres coneixements, posant a la nostra disposició la seua saviesa i l'arxiu del Col·lege, de manera que forem alguna cosa més, molt més que uns simples campaners.

Sense el menor dubte som el que som gràcies a la seua ajuda, la qual va donar sentit al nostre esforç. El nostre millor homenatge, el nostre recordatori més concret, ha de ser seguir treballant en aquesta línia de fer cantar els nostres instruments més alts, antics i sonors, millorant així la qualitat de vida de les nostres comunitats, i enriquint la litúrgia de les nostres esglésies.

Assistència a congressos i mostres de campaners

Els membres del GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS som invitats a participar en diversos congressos, encontres o mostres de campanes, la qual cosa ens està permetent no sols de divulgar les nostres activitats, sinó de compartir experiències i coneixements d'altres associacions, semblants a la nostra, i que ara s'estenen per tota Europa.

1. Chambéry - Savoie (France)

En 1994 vam assistir al IX Congrès Mundial de Carilló, que va tenir lloc en Chambéry de l'11 al 16 de juliol. Aquests encontres tenien lloc cada quatre anys (i nosaltres ja anarem als dos anteriors, en Ann Arbor - Michigan (USA), en 1986, i en Zutphen (Nederland) en 1990. A partir d'ara tindran lloc cada dos anys, i el pròxim serà en 1996 en Alemanya-Deutschland. En 1998 serà en België-Belgique i l'any 2000 tindrà lloc en els USA.

Els Congressos estan organitzats per la Federació Mundial de Carilló, però des de 1986 tenen en compte cada volta més el mon de les "altres" campanes. En aquesta Federació Mundial hi participen diverses associacions nacionals de carillons, de tot el mon: a banda dels

països esmentats, estan els de New Zealand, els d'Australia, de Dänemark, entre altres. L'escassa existència de carillons en l'Estat Espanyol justifica que sols participem en aquests encontres com assistents i fins i tot com a conferenciants, però no com a organitzadors.

El **carilló** és un instrument musical, constituït per un nombre de campanes afinades superior a 21, generalment fixes i disposades de manera que puguen tocar-se manualment per un teclat i uns pedals, que se pareixen a un orgue, però amb unes tecles grans, concectades per un sistema de cables als correspondents batalls interiors. Per què l'instrument es considere de concert ha de tindre un teclat manual, ja que aquells que disposen de tecles elèctriques no donen la resposta musical adient.

Hi ha un únic carilló en actiu a Barcelona (*Palau de la Generalitat*); un altre restaurat però mut en El Escorial (*Real Monasterio de San Lorenzo el Real de El Escorial*), i dos o tres més de menor importància en Espanya, i que funcionen de manera exclusivament automàtica: Zaragoza (*Palacio de la Diputación Provincial*), Bilbo (*Basilica de Begoña*), Madrid (*Casa de la Panadería - Ayuntamiento*). A Córdoba (*Iglesia de San Pablo*) hi ha un altre, però totes les transmissions entre les campanes i els teclats estan trencades. En la Comunitat Valenciana, l'únic instrument que s'acosta a la definició de "carilló" és el de la Seu de Xàtiva, de 20 campanes, unides a un gran rellotge automàtic. El conjunte, desgraciadament, està compost de campanes molt desafinades, no té teclat manual i a més, està mut perquè el rellotge ha de ser restaurat. En la ciutat de València hi ha un altre conjunt de campanes per tocar melodies, compost únicament de set, destinades a tocar l'antiga "Marxa de la Ciutat", en l'Ajuntament. L'instrument no sols està mut, sinó que és substituït per una gravació en cassette d'altra melodia.

2. Os de Balaguer (Catalunya)

El GREMI de CAMPANERS VALENCIANS sol participar en un encontre anual que té lloc en aquest poblet de poc més de 500 habitants, i que reuneix a la pràctica totalitat de campaners en actiu de Catalunya. També s'hi fan, la vespra, unes jornades més teòriques, i que reuneixen a diversos estudiosos sobre campanes. L'encontre pròpiament dit consisteix en una recepció dels 40 o 50 campaners que hi van, la major part dels quals interpreten un parell de tocs en el campanar de la parròquia. Després de la "Missa dels Campaners" hi ha un dinar de fraternitat al que assisteixen prop de mil persones.

Enguany s'ha celebrat el VIII encontre, que sol coincidir amb el darrer diumenge del mes d'abril.

3. L'Isle-Jourdain (France).

L'apertura del *Musée Campanaire Européen* d'aquesta vila, que es troba a uns trenta quilòmetres de Toulouse, ha servit d'excusa perquè forem invitats a dos actes diferents: un encontre de Museus de Campanes d'Europa, en novembre de 1994, i el *XXV Congrès National de la Guilde des Carillonneurs de France*, en juliol de 1995.

El museu està ubicat en l'antiga llotja del poble, és a dir un espai obert i cobert, que servia de mercat, i que ara han restaurat, tancant les arcades amb vidres, de manera que dins s'ha creat un recorregut que va desde la fabricació de campanes, als diversos rellotges monumentals, a campanetes històriques (des dels xinesos, fa 2.5000 anys, passant pels romans o altres pobles antics fins als nostres dies), acabant amb la contemplació d'un carilló, amb unes 30 campanes, i que pot interpretar melodies amb un teclat.

La visita es completa amb uns audiovisuals, on es mostren diverses campanes d'Europa. Justament poguerem vore alguns videos que gravaren a València i Segorbe en 1989.

Haurem de pensar en visitar aquest museu de campanes, un dels més complets que coneguem, i de moment el més pròxim (a uns 650 quilometres de València)

4. Zamora (Castilla y León)

Hem assistit a un curiós encontre de campaners de terres de Zamora i Salamanca, el proppassat 30 de juny. En una tarima, instal·lada en la plaza de San Ildefonso, la fàbrica Campanas Quintana va instal·lar dues campanes fixes, de manera que hi pogueren repicar homes majors venuts de pobles amb noms tan sonors com *Ayoo de Vidriales*, *Abelón de Sayago*, *Nuez de Aliste*, *Castropodame* o *Calzada de Valdunciel*. Els tocs, típics de la zona, consistien en repics rapidíssims de les campanes, i amb tocs tan peculiars com *las esposas a difuntos* (els "trancs" de mort), *el de tentenubla*, per allunyar les tronades, o diversos tocs més utilitaris com el *toque de concejo*, per cridar a una reunió en l'ajuntament, o el *toque de la vacada de arriba*, que indica a quin dels camps comunals s'han de dur a pastar les vaques. Curiosament, un dels participants, no era pròpiament el campaner, sinó el qui toca sols contra tronades, hui en dia, i que reb per la seua faena, que allunya sempre la pedra i el mal oratge, un pagament per part dels veïns.

L'encontre, que fou emotiu però que quedà un poc massa llarg, per la quantitat de campaners i per la relativa similitud dels tocs, es limitava a ser una mostra, sense propòsit de concurs.

5. Burgos (Castilla y León)

En Oña tingué lloc, el 2 de setembre, la fase final del *Concurso de campaneros de la provincia de Burgos*, acte que es va repetint des de fa uns anys.

A diferència de l'anterior mostra, aquesta sèrie d'encontres té un caràcter competitiu, difícilment justificable, ja que es tracta de "comparar" estils i formes paregudes però diferents de tocar.

Al menys té la virtut de donar a conèixer

i revaloritzar unes tècniques que, en Castilla, estan a punt de desaparèixer (ací no hi ha apenes campanes electrificades, ja que, si no hi ha qui les toque, poden passar molt bé, sobre tot per a festes, sense campanes. De fet, només els queda el *repique*, ja que el *volteo*, que també era un costum practicat, ha desaparegut pràcticament.

Acabada la revisió de la Consueta Nova

Després de més de cinc anys de proves i d'adequació a les necessitats actuals de la Santa Església Catedral Metropolitana de Santa Maria de València, s'ha acabat la revisió de la que anomenem "Consueta Nova", és a dir l'adaptació de la Consueta d'Herrera a les nostres circumstàncies. S'ha presentat al Molt Illustre Capítol per a la seua aprovació, i una volta obtinguda en farem una edició per a la seua difusió.

Publicación de las actas de Segorbe

Parece ser que está próxima la publicación de las actas del I Congreso Europeo de Campaneros de Catedrales, que tuvo lugar en Segorbe, coincidiendo con el segundo centenario de la catedral, en 1991.

Este trabajo, largamente esperado, reunirá las comunicaciones de los asistentes al citado congreso, que sirvió no sólo para celebrar los actos de la catedral de Segorbe, sino para dar una trascendencia internacional tanto al grupo local de "Amigos de las Campanas", como al propio "Gremi de Campaners Valencians", del cual son fundadores y miembros activos.

Soldadura de campanes

La soldadura de campanes s'ha presentat sempre com una alternativa possible, però que donava molt mals resultats. En l'actualitat, i després de cinc experiències, aquesta soldadura "en calent" apareix com un sistema totalment segur i fiable, i digne de ser aplicat per a les campanes històriques badades. De moment aquesta tècnica s'aplica, únicament, en Nördlingen (Deutschland - Alemanya) i també en algunes fàbriques angleses. Nosaltres hem participat directament en la soldadura de quatre campanes, i de manera indirecta en un altra, totes elles restaurades per aquesta empresa. És un procés especial que ha de ser realitzat en els tallers de Nördlingen, i que consisteix en posar al roig la campana, per soldar-la afegint metall amb la mateixa composició del bronze original. La tècnica està tan desenrollada que poden tornar a unir les peces d'una campana que s'haja caigut i trencat en mil troços. Des d'un punt de vista musical sembla que la campana recupera la sonoritat original, ja que el metall fatigat tornar a ser recuit, recuperant l'elasticitat perduda. També es poden reomplir els buits causats en les campanes antigues per l'ús al llarg dels segles.

Ens consten les següents campanes soldades en la Comunitat Valenciana:

1. Sant Mateu (campana dels quarts)
2. Cheste (campana quinta)
3. Montanejos (campana mayor)
4. València - Sant Domènec (campanó de les hores)
5. La Pobla de Vallbona - Sant Jaume (campana gran)

"Cosit" de campanes

L'aparició d'una nova tècnica, encara experimental, podria revolucionar el món de la restauració de les campanes. Es tracta de la reparació en gelat de les

campanes, "cosint-les" i unint el tall que trencava el so amb un material secret, aplicat per Metalock, una empresa multinacional, dedicada a la reparació d'enginyers de metall fos, de gran tamany. L'especialitat d'aquesta empresa, ubicada a Madrid i a Barcelona, però amb agents en la Comunitat Valenciana, consisteix en la reparació dels grans motors diesel dels vaixells en alta mar. Es tracta, encara, d'una tècnica totalment experimental, i que permet de recuperar la sonoritat original entre un 60 i un 80 %. El sistema té el gran avantatge que es pot reparar la campana *in situ*, és a dir sense haver de llevar-la de la seua posició habitual. D'altra banda, el cost de la reparació pot suposar a penes la mitat del que costaria soldar-la, la tercera part del que costaria de refondre la campana i la quinta part de fer-la nova, sense tindre en compte el transport i la baixada de la campana.

No obstant cal ser extremadament prudent, fins a que les reparacions no hagen segut experimentades, al menys durant un parell d'anys, i assegurar-se que realment es recupera una sonoritat i una ressonància acceptables. De moment s'han "cosit" tres campanes. En el primer cas la campana queda un poc "sorda", però en els altres dos sembla que ha recuperat la pràctica totalitat de la sonoritat perduda.

1. Alfafara (campana mitjana)
2. Beneixama (campana 2 i 3)

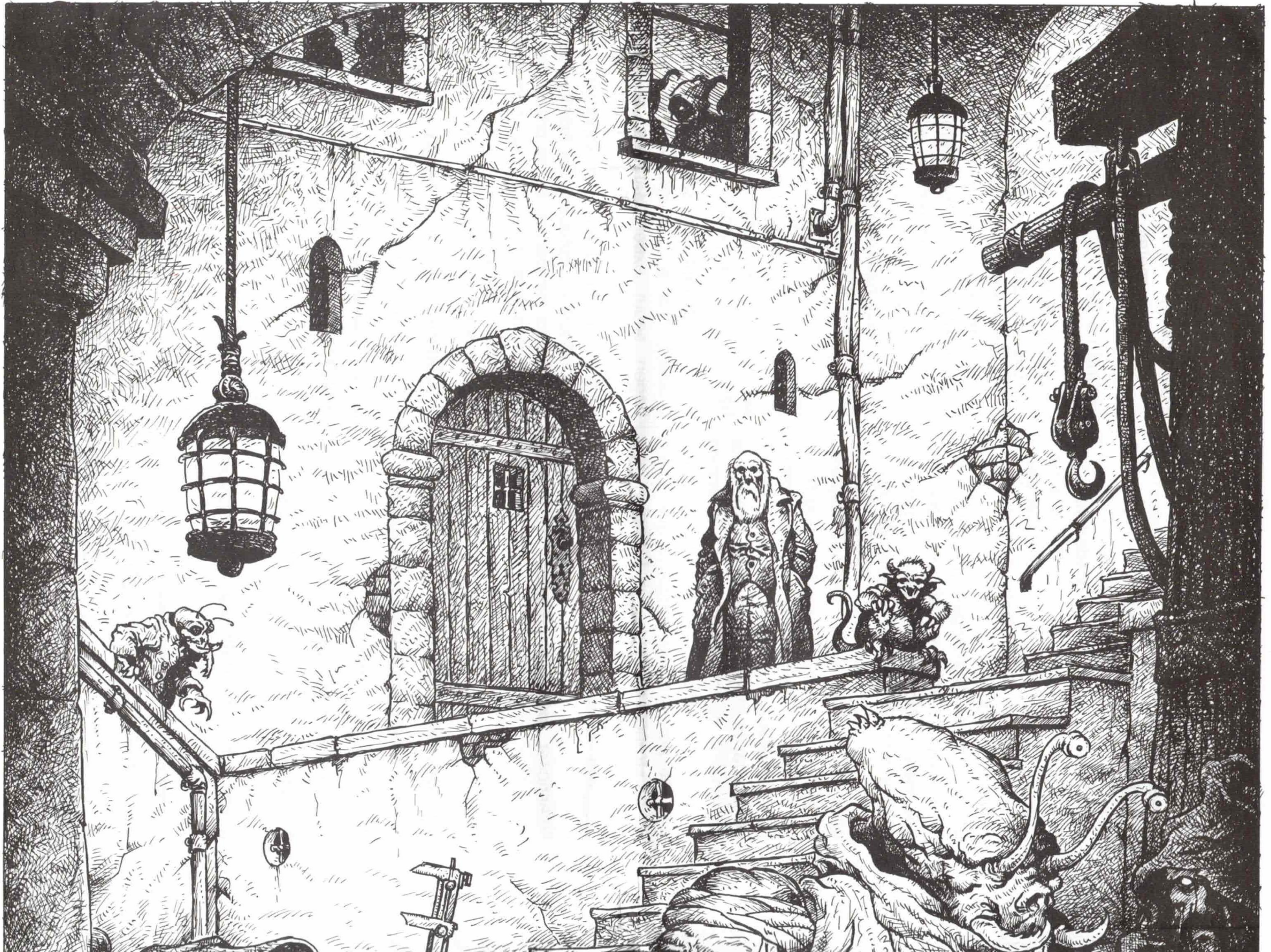
Dibuix central

En les fulles centrals està el magnífic dibuix, fet a plometa per Santiago IBÁÑEZ, membre del Gremi, i que sol vindre a tocar la "Maria" en les festes de l'any. Santi ha guanyat nombrosos premis, en concursos de còmics, i és professor de llengües: alemany, i grec, antic i modern.

La campana del dibuix està ornada amb la inscripció que dona el títol a l'obra:

VOX MEA EST PLANTUS INFERNORUM
QUI ME AUDIT DEMENTIT

4 Marzo 1994 S. Ibáñez

S. IBÁÑEZ
MAGISTER EPISCOPUS
INCECIT ANNO DOMINI
MCMXCV

Campanar ambulant

D'acord amb l'apuntat en les "Notícies"-1, s'han realitzat dos concerts. El concert, de Sant Mateu, previst per a juny i que fou posposat per a agost, ha segut definitivament anul·lat per les limitacions pressupostàries típiques dels últims mesos.

1. Benassal. Encontre d'arquitectes.

L'encontre d'arquitectes que va tenir lloc a Benassal el 29 i 30 de juny i l'1 de juliol de 1995 estava dedicat a l'estudi del patrimoni arquitectònic no inventariat (habitatges tradicionals, tècniques locals de construcció, etc.). La trobada va acabar amb un concert del campanar ambulant, en una placeta davant l'ermita de la Font d'En Segura. Es varen fer una sèrie de tocs tradicionals (repics de festa i de mort), acabant com sempre amb el vol de les quatre campanetes.

2. Vilafranca. Diàleg dels campanars

Coincidint amb les festes de Vilafranca, i invitats pels pares de la Regina de les Festes, vam fer un concert de campanes, basat en un diàleg interactiu entre els dos campanars, l'ambulant, en una plaça plena de gom a gom, i el del poble, malament electrificat, i que sols conserva la truja de fusta de l'única campana del XVIII existent; les altres tres tenen la truja de ferro i la mecanització amb motors continus de Manclús.

Començava el campanar del poble amb els tocs actuals, i contestava el menut recordant l'antic "Tenal" o recull de tocs del XVIII, replegats i estudiats per Rafael MONFERRER, membre del Gremi i un dels més prolífics investigadors i publicistes del nostre tema de campanes. El campanar del poble, a voltes envoltat de boira, responia interpretant les antigues melodies, de nou recuperades.

L'acte final consistí en el ball en la plaça de la Jota de Vilafranca, mentre voltejaven unes i les altres campanes, la qual cosa va sonar molt bé.

Tocs regulars del Gremi

A banda dels tocs ja apuntats en el full anterior (vegeu "Notícies"-1), els membres del GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS participem també de manera regular en els següents campanars:

1. València - Forn d'Alcedo

En el campanar, mecanitzat per Manclús, es toca sovint de forma manual, tant per a festes extraordinàries com per als tocs de difunts. Hi ha tres campanes, amb motors continus, i amb martells exteriors manuals que toquen amb cordes de baix. També hi ha una campaneta més antiga, que sols volteja manualment, amb la trugeta de ferro.

2. Planes

En aquesta població hi ha dos campanars, membres del GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS, els quals interpreten els tocs diaris d'oració, així com els de festes i de difunts.

3. Callosa de Segura

En esta población de la Vega Baja se encuentra el campanero más meridional del Gremi de Campaneros, que mantiene alguno de los toques locales, y que suele hacer, de vez en cuando, "conciertos"; es decir una muestra completa de los toques de Callosa. El conjunto de campanas es muy irregular, ya que fueron destruidas en la guerra y rehechas por Constantino Linares, de Carabanchel Bajo (Comunidad de Madrid), con unos yugos de hierro, ya en aquellos tiempos. También conservan la campana de las horas, antigua, así como una "campana de madera", es decir unas matracas para Semana Santa. El edificio, que es Monumento, dispone también de un reloj que transmite, mediante megafonía una melodía electrónica. Sería conveniente una amplia restauración, que contribuyese a recuperar los valores sonoros y históricos de la torre.

Concerts realitzats

A banda dels concerts ja indicats en l'anterior "Notícies", el GREMI ha participat en els següents:

1. Culla

Celebració dels 750 de la Carta-Pobla. Ens uns gèlids dies de gener de 1995 vam voltejar les dues campanes grans de Culla, descobrint que la major és un magnífic exemplar gòtic, de 1404, amb l'epigrafia encara majúscula, i decorada exclusivament amb una sèrie de quatre gravats. L'altra campana, també d'autor anònim, és més tardana, i ambdues tenen unes magnífiques truges de fusta, lamentablement a punt de desfer-se per la manca absoluta de manteniment. Hi ha una tercera campana, d'aquest segle, que té l'ança trencada i que sols repica.

2. Siete Aguas

Algunos miembros del GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS hemos participado en un "Concierto de campanas con toques manuales a cargo de la Colla de Campaneros". El hecho tuvo lugar el 6 agosto de 1995, con motivo de la fiesta local del Cristo, patrono de la población. La "Colla de Campaneros" de Siete Aguas está formada por unos seis miembros, de edades comprendidas entre los cuarenta y los cincuenta años, que tocaron las campanas en su infancia y juventud, antes de que la primera electrificación, realizada por Roses y luego por Manclús, impidiese un toque regular manual de las campanas. Los nuevos motores, de los que hablábamos en nuestra "Notícies" nº 1, no dificultan para nada el toque manual, aunque se había instalado un sistema automático de engrase gota a gota, aplicado a los rodamientos, las ruedas de volteo y los mecanismos del reloj, que nos puso perdidos de aceite a todos.

El toque, que consistió en algunos de los volteos propios de la fiesta del día, fue grabado por las cámaras de la televisión valenciana, Canal 9.

3. València - La Fonteta de Sant Lluís.

Aquest campanar, abans de l'Horta, i ara en plena ciutat de València, té unes campanes mecàniques, com tantíssimes altres, però algun any, per a la festa de Sant Lluís hem tocat manualment.

Inventaris de campanes

La Generalitat Valenciana està propiciant un inventari sistemàtic de les campanes de la Comunitat Valenciana, per conèixer el patrimoni, i poder actuar-hi.

En els primers anys la Generalitat, per mitjà de la Direcció General del Patrimoni Artístic, va encarregar estudis puntuals de diversos campanars que s'havien de restaurar o que estaven en obres.

No obstant s'han mamprés altres actuacions anuals més meditades, per les quals es procuren estudiar totes les campanes d'una comarca, no sols des del punt de vista epigràfic, sinó des de la conservació de les instal·lacions, i del propi interès de les campanes.

Les comarques que s'han inventariat, per ordre de la Direcció General i d'acord amb la Comissió Mixta Església Catòlica - Generalitat Valenciana, són les següents:

1. El Camp de Túria
2. L'Alacantí
3. La Marina Alta
4. La Marina Baixa
5. Requena y Utiel

S'espera tindre inventariades en una dotzena d'anys les 5.000 o 6.000 campanes que formen part del patrimoni de la Comunitat Valenciana.

Canvis en Sta. Llúcia, seu del Gremi

Acaba d'ampliar-se l'espai que ens ofereix la Confraria de Santa Llúcia de València, on està ubicada la seu del Gremi.

A banda de la sala de reunions, anomenada tradicionalment "la Sala del Gat", ara disposem d'una nova habitació, que rebia el nom de "el galliner". Aquesta sala, sense finestres a l'exterior, servirà per a ubicar els arxius del Gremi, cada dia més importants gràcies a la vostra col·laboració, així com per a guardar, de manera digna i visitable, aquells elements, com ara la Col·lecció de l'Antiga Fàbrica Roses, que la Generalitat Valenciana ens ha dipositat per a l'estudi i conservació.

En el nou "galliner" s'ubicaran també altres arxius importants, com el propi de la Confraria, que conserva documentació des del segle XIV (es fundà abans de 1381).

Dipòsits al Gremi de la Generalitat Valenciana

La Direcció General de Patrimoni Artístic de la Generalitat Valenciana ha resolt dipositar en la seu del Gremi de Campaners tres importants conjunts d'objectes relacionats amb les campanes. El Gremi està obligat no sols a conservar-los, sinó a inventariar-los i estudiar-los. Aquests conjunts, als que cal afegir els arxius cada volta més importants del Gremi, podrien ser el nucli d'una pròxima "Col·lecció Museogràfica Permanent", reconeguda per la Generalitat. Els seus materials també poden servir de material per a possibles tesines de licenciatura.

1. Foneria Roses d'Atzaneta d'Albaida.

Fonamentalment es tracta dels motles per a les decoracions, de nombroses "plantilles" o perfils de fusta i ferro que servien per a fabricar les campanes, des de les menors de 50 quilos fins a les

més grosses de 2.000, així com un conjunt de documents escrits de gran valor i interès.

2. Motles de les campanes de Cheste.

La important restauració de Cheste, que va marcar el model de totes les posteriors, va generar un conjunt de motles de les decoracions i epigrafia de les campanes històriques, que serviren a Eijsbouts d'Holanda per a fer les noves.

3. Campanes de la conselleria de Cultura.

El tercer dipòsit són les quatre campanes de l'antiga església o "mesquita" de la conselleria de Cultura, les quals estaven en silenci des del canvi d'ús dels edificis (abans eren el "reformatori" de Sant Francesc Xavier). Aquestes quatre campanes, que tenien originalment truja de ferro, han segut restaurades, i formen el nucli del "Campanar ambulant", del qual parlem en altra banda d'aquestes "Notícies".

Estudi dels fonadors Zimmer d'Amsterdam

Ens acaba d'arribar a la seu del Gremi, enviat pel Gremi germà d'Utrecht ("Utrechts Klokkenluiders Gilde") un magnífic estudi d'uns fonadors d'Amsterdam, i de la seua producció de 110 campanes, des de 1947 fins a 1955, encara que els Zimmer ja fonien des de 1790. Es tracta d'una curiosa producció numerada (cada campana tenia el número de producció), i sobre tot d'un estudi modèlic, que podria servir d'exemple per a realitzar la investigació sobre les campanes dels Roses d'Atzaneta d'Albaida.

Johan van den Hurk, que ja coneguem per què ens va visitar fa uns anys, i Frank Rung estudien una a una les campanes, posant no sols les seues inscripcions i la ubicació original i actual, sinó l'estudi musical de cadascuna, harmònic per harmònic, el procés de fabricació i el traçat de les plantilles, entre altres informacions.

Publicat en la línia modesta de la UKG, en tamany A5 i paper molt normal, conté magnífiques fotografies, i és un model d'estudi exhaustiu sobre la producció de campanes d'una empresa.

Reunió en Holanda

Ens acaba d'arribar informació del "Nederlandse Klokkenspel-Vereniging", que és el Gremi de Campaners d'Holanda, format majoritàriament per gent relacionada amb els carillons, que, com es sap, és una tradició nascuda en els Països Baixos en el segle XVII.

Anuncien una reunió per al 23 de setembre de 1995, en Arnhem, i el tema és de gran interès: després de visitar i escoltar el carilló local, es tractarà en l'Ajuntament tota una sèrie de temes relacionats amb la financiació i l'organització dels gremis.

- La NKV i el gremi local
- L'organització d'actes
- Publicitat i busca d'afiliats
- La busca de diners

Caldrà organitzar alguna reunió semblant de manera que articulem la relació entre els grups locals i el Gremi de Campaners, que coordinem els actes i que compartim idees per a buscar diners per a restaurar campanes i campanars i per realitzar activitats.

Campanes en Internet

L'Internet, la nova autopista de la informació que està començant a circular per tot el món, és accessible a través d'ordinadors que hi estiguen connectats.

Una de les formes de buscar contactes, quasi sempre en anglés, és buscar paraules-clau, que permeten d'accedir a ordinador que tenen la informació desitjada. Amb la paraula "campana" (i "campaner") no hi apareix cap referència, però la paraula "bell" (campana,

en anglés, obri les portes d'al menys quaranta o cinquanta llocs del món relacionats amb les campanes, entre ells alguna fàbrica de campanes electròniques dels USA. La referència "bellringers" (campaners), és molt més efectiva, per nosaltres. A través de la pàgina de Patrick Wheeler <Pat.Wheeler@nott.ac.uk.>, que és un enginyer d'electrònica de la Universitat de Bristol, i aficionat a les campanes, es pot arribar a unes altres fulles, que envien a unes altres, de grups de campaners, sobre tot anglesos, que tenen tot tipus d'informació. Per exemple, en [<http://www.gold.net/users/cn65/>] es pot trobar informació dels gremis de les diòcesis de Winchester i Portsmouth ("The Winchester & Portsmouth Diocesan Guild of Change Ringers"), on indiquen notícies, pròxims tocs, així com una relació de campanars de cada diòcesi, amb el nombre de campanes, tamany i afinació, dies que toquen, i persona amb la qual es pot contactar per anar-hi. També poguerem veure unes campanes americanes i uns campanars de New Zealand, ja que es poden transmetre també fotos i inclús imatge en moviment!. En diversos accessos es podien escoltar les campanes, però no ens fou possible, ja que l'ordinador del que disposem no té tarja sonora.

En el tema "carillon" hi han moltes més entrades, entre les quals destaca el Carilló de la Universitat de Michigan (USA), i molts altres més.

Dins de la lògica d'Internet uns contactes remetent a altres, i se'ls pot transmetre informació (com una carta), en qüestió de segons, a qualsevol lloc del món. L'extranya paraula que hem posat junt a alguns noms és la "direcció" Internet, per als que puguem accedir-hi.

És propòsit nostre què en els pròxims dies, hi aparega també alguna referència del Gremi de Campaners Valencians i de les nostres activitats. De moment, si voleu comunicar amb nosaltres, el nostre e-mail és <fllop@cultura.m400.gva.es>

EL GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS és una associació cultural, fundada en 1989, i dedicada a recuperar la tradició de tocar les campanes manualment. Els seus membres, més de 220, toquen actualment en tres catedrals valencianes (Castelló, Segorbe i València), i en altres campanars, com ara Callosa de Segura, Cheste, Massanassa o Sant Esteve de València.

Però, més enllà de l'activitat sonora, està també l'estudi, la investigació, la conservació i el seguiment de les restauracions, les quals han de ser comunicades a tots els membres del GREMI, perquè creixca la informació i per tant augmente el coneixement entorn a les campanes, finalitat última de la nostra associació.

Aquest full, renovat, i que volem que siga de periodicitat trimestral, neix amb aquesta vocació de compartir els coneixements, i també de divulgar les actuacions, bones o dolentes, de les diverses empreses que actuen en el nostre àmbit. La col·laboració de tots els membres és, per tant, indispensable, per seguir creixent.

IMPRESOS

EL GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS es una asociación cultural, fundada en 1989, y dedicada a recuperar la tradición de tocar las campanas manualmente. Sus miembros, más de 220, tocan en la actualidad en tres catedrales valencianas (Castelló, Segorbe y València), y en otros campanarios, como Callosa de Segura, Cheste, Massanassa o Sant Esteve de València.

Pero, más allá de la actividad sonora, está también el estudio, la investigación, la conservación y el seguimiento de las restauraciones, que deben ser comunicadas a todos los miembros del GREMI, para que crezca la información y por tanto aumente el conocimiento en torno a las campanas, finalidad última de nuestra asociación.

Este folleto, renovado, y que queremos que sea de periodicidad trimestral, nace con esta vocación de compartir los conocimientos, y también de divulgar las actuaciones, buenas o malas, de las distintas empresas que actúan en el nuestro ámbito. La colaboración de todos los miembros es, por tanto, indispensable, para seguir creciendo.

FRANCESC JOSEP LLOP LLUCH
Arxiduc Carles, 14-13
46018 VALÈNCIA
COMUNITAT VALENCIANA

GREMI DE CAMPANERS VALENCIANS

CIF G-46601217

Associació Cultural n° 3274 - Secció 1ª del Registre de València

C/C BANCAIXA Sucursal 0025 - 3100941832

Ermita de Santa Llúcia - Carrer de l'Hospital, 15

Telèfon (96) 3404933 - 3924429

Editor: Francesc LLOP i BAYO

GREMI